

Donald Trump'ın radikal terör karşısındaki nefret söyleminin yazılı başında ele alınış biçimi

The way to implement Donald Trump's hate speech against radical terror by the written media in Turkey

Birsen Çetin¹

Received Date: 02 / 02 / 2017

Accepted Date: 01 / 06 / 2017

Öz

Donald Trump, 2016 yılı Amerika devlet başkanlığı seçimi için aday adaylığını 16 Haziran 2015 tarihinde açıkladı. Seçim kampanyasındaki konuşmaları ve özel hayatıyla dünyanın gündeminden hiç düşmedi. Trump kampanya sürecinde İslam ve Müslüman karşıtı olan nefret ve ayrımcı söylemlerini sıkça dile getirdi. Bu süreçte çeşitli ülkelerde terör saldırıları meydana gelmiş ve Trump'ın söylemleri için uygun ortamı yaratmıştı. Bu çalışmada ABD Devlet Başkanı Donald Trump'ın nefret ve ayrımcı söylemleri, Türk ana akım basınının konuya yaklaşımı açısından ele alınmıştır. Periyot, adaylığını açıkladığı günden başkan olduğu güne kadar geçen süreci kapsamaktadır ve bu dönemde gerçekleşmiş olan üç büyük saldırı incelenmiştir: San Bernardino (2 Aralık 2015), Brüksel (22 Mart 2016) ve Orlando (12 Haziran 2016) saldırılarıdır. Bu saldırılardan sonraki birer haftalık süreç Hürriyet, Habertürk ve Star gazetelerinin konuya yaklaşımı bağlamında ele alınmıştır. Bu çalışma gazetelerin Donald Trump'a yönelik yaklaşımlarını ortaya koyarken, radikal terör konusuna olan yaklaşımlarıyla ilgili önemli veriler göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Ana akım basın, haber, yayın politikası

Abstract

Donald Trump announced his candidacy on June 16, 2015. He was the republican nominee for President of the United States in 2016 election. During his election campaign, he used to be on the world's agenda he became the main topic of conversation with his election campaign speeches and his private life. Donald Trump often expressed his hatred against Islam and Muslims during his election campaign. Such that in that period there had been different terror attacks in several countries and the attacks provided appropriate reasons for Trump's discourse. In this study, USA President Donald Trump's hate and discriminatory discourse against Islam and Muslims is analysed from the point of Turkish mainstream press' approach. The examined period is between his candidacy announcement and the day he was elected as president. The attacks are: San Bernardino (2 December 2015), Brussels (22 March 2016) and Orlando (12 June 2016). These attacks above stated, are analysed from the point of Hürriyet, Habertürk and Star newspapers. The analysis period includes one week per newspapers. This study reveals the newspaper's approaches to Donald Trump and indicates important datas on the attitudes of the press against radical terrorism issue.

Keywords: Mainstream press, news, editorial policy

1. Giriş

Donald Trump Cumhuriyetçi Parti'den aday adayı olduğu günden Amerika devlet başkanı seçildiği güne değin yürüttüğü seçim kampanyası süresince kadınlara, eşcinsellere, farklı din ve ırklardan olan insanlara karşı nefret ve ayrımcı söylemleriyle sıkça Amerika ve dünya medyasında gündeme gelmiştir. Özellikle Müslümanlara yönelik söylemlerini, ABD ve Avrupa'da meydana gelen çeşitli terör saldırılarıyla temellendirmiştir. Söz konusu söylemlerle Müslüman toplumları ötekileştirmesi pek çok kesimden tepki çekmiş, bu söylemleriyle ülkemiz ana akım basınında da

¹ Birsen Çetin, T. C. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, birsen.cetin@uskudar.edu.tr

haber konusu olmuştur. Bu çalışmada ülkemiz gündemini belirlemede büyük etki sahibi olan gazetelerden Hürriyet, Habertürk ve Star gazetelerinin Trump'ın nefret ve ayrımcı söylemlerini ele alış biçimi incelenmektedir.

2. Donald Trump, nefret ve ayrımcı söylemleri

Kasım 2016 seçimleriyle ABD devlet başkanlığına seçilen Donald Trump, 14 Haziran 1946 tarihinde Queens, New York'ta doğdu. Başkan olduğu döneme kadar dünyanın en ünlü işadamlarından birisi olarak tanınan Trump, emlak zengini olarak bilinmektedir. Başkanlık kampanyası süresince dile getirdiği söylemler, gerek Amerika'da gerekse uluslararası medyada geniş yer kapladı. Öyle ki kadınlara, eşcinsellere ve farklı ırk ile dinlere karşı pek çok defa nefret ve ayrımcılık içeren çok çeşitli söylemlerde bulundu.

Bu çalışmada söz konusu söylemler, aTürk ana akım basınında ele alınış biçimi açısından değerlendirilmektedir. Ancak öncelikle Trump'ın başkanlık yarışı süresince kullandığı retoriğe daha geniş açıdan bakmak faydalı olacaktır: 2015 yılı Haziran ayında Cumhuriyetçi Parti'den aday adaylığını açıklayan Trump'ın adaylığı Temmuz 2016'da kesinleşti. Seçim yarışında hangi retoriği kullanacağı ise adaylığını ilan ettiğinde, rakiplerinden farkını ortaya koymak için dinleyicilerine sarf ettiği cümlelerden anlaşılmaktadır: “Burada bir grup insan var, binlerce”, oysa ki onu dinelemeye gelenler sadece birkaç kişidir, ama o devam eder: “Bu beklentilerin çok ötesinde. Böyle bir kalabalık daha önce hiç olmamıştı.” Diğer adayların konuşmalarında klimayı ve ortamın büyüklüğünü dahi düşünemediklerini ve hatta “köpek gibi terledikleri” ifadesini kullanmıştır. Trump bu gibi dayanaklarla, onlar için “İŞİD'ı nasıl yenecekler?” sorusunu sormakta ve “bunun olacağını sanmıyorum” demektedir (Blair, 2015: xii,xiii).

Rakiplerine yönelik kullandığı bu sert üslubu, elbette ki seçim yarışı süresince ve hatta başkan seçildikten sonra dahi pek çok kesime yönelik olarak kullanacaktır. Yalnızca Müslümanlara karşı değil; farklı ırklara, kadınlara, eşcinsellere ve toplumların diğer pek çok kesimine karşı ayrımcı hatta kışkırtıcı söylemler kullanmaktan çekinmeyecektir. Henüz kısa olan siyasi yaşamı boyunca ırkçılık ve ayrımcılıkla ilgili çok çeşitli suçlamalara da maruz kalan Trump'ın bu konuda gözle görülür bir savunmasının olmaması, bu durumun siyasi üslubunun önemli bir parçası olduğunu da ortaya koymaktadır. Bu konuda yol gösterici bir örnek olarak zenciler ve Araplar hakkındaki bir konuşması gösterilebilir: “Zenci ve Arapların insan görünümünde olmaları, onların akıllı oldukları anlamına gelmiyor... Eğer Tanrı bizim zenciler ve Araplarla eşit olmamızı isteseydi, hepimizi aynı renkte ve zekâda yaratırdı. Ama yapmadı... Biz onlardan zekiyiz... Beyaz insanların dürüst olduklarına inanıyorum... Ancak zenciler ve Araplar kendilerini kontrol edemiyorlar. Onlara silah verirseniz birbirlerini öldürürler... Onlar sadece gürültü yapmada, dans etmede, çok kadınla evlenmede, alkolde, cadılıkta, sekste, kilisede görünmekte, kıskançlıkta, kavgada ve saçma şikâyetlerde başarılılar...” (NPM, 2016). Ayrıca ön seçim adaylığı için hazırladığı ilk televizyon reklam filminde Müslümanları hedef almıştı ve Müslümanların ABD'ye girişinin geçici olarak durdurulması ve sınıra duvar örülmesi çağrısında bulunmuştu (BBC, 2016).

Yukarıda sözü edilen çağrılarının sonuçları ise endişe verici görünmektedir. Henüz adaylığının kesinleşmediği 2015 yılı Aralık ayında California Üniversitesi, San Bernardino Aşırılık ve Nefret Çalışmaları Merkezinin ortaya koyduğu bir rapora göre, Amerika'daki Müslüman karşıtı nefret suçları 2015 yılında, 11 Eylül saldırılarından sonraki en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Yine raporda Trump'ın Müslüman karşıtı nefret retoriğinin, Amerika'daki Müslümanlara yönelik nefret tepkilerine katkı sağladığı belirtilmektedir (Younge, 2015). The Southern Poverty Law Center'in

verilerine göre, seçim gününden 16 Kasım 2016 gibi kısa bir tarihe kadar, ABD'de 200'den fazla nefret suçu şikâyeti meydana gelmiştir (Reilly, 2016). Aslında İslam fobisi Amerika'da çok daha eskiye uzanmaktadır. Ancak büyük bir parti adayının bundan destek alması ve bunu pekiştirmesi konusunda uzmanlar, Müslümanların şiddete uğramasıyla ilgili uyarıda bulunmuştur (Younge, 2015). Günümüze ulaşan süreçte ise çeşitli raporlarda Amerika'da özellikle Müslümanlara yönelik nefret suçunun arttığı vurgulanmaktadır (Independent, 2017). Bu çalışmada Trump'ın nefret ve ayrımcı söylemleri için zemin niteliği taşıyan üç farklı radikal saldırı değerlendirilmektedir. Bunlar: ADB'deki San Bernardino'da, Brüksel ve ABD Orlando'da meydana gelen saldırılardır.

San Bernardino saldırısı 2 Aralık 2015 tarihinde ABD California eyaletinin San Bernardino kentinde gerçekleştirilmiş olan terör eylemidir. Bir engelli merkezine maskeli üç kişinin uzun namlulu silahlarla gerçekleştirdiği saldırıda 14 kişi hayatını kaybederken 21 kişi de yaralanmıştır (Hürriyet, 2015). Saldırıyı IŞİD terör örgütü üstlenmiştir. Trump saldırıdan birkaç gün sonra Güney Carolina Charleston'da yaptığı konuşmasında, ABD'yi yönetenlerin içinde bulunulan durumu ve neler döndüğünü anlayana kadar, Amerika'nın kapılarının Müslümanlar için tamamen kapatılması çağrısında bulundu (CBSNEWS, 2015,). Müslümanların Amerikalılar'dan nefret ettiklerini dile getiren Trump, Amerika'nın cihada inanan insanlar tarafından kurban edilemeyeceğini de sözlerine ekledi (Guardian, 2016).

Brüksel saldırısı ise 22 Mart 2016'da metro ve havalimanında gerçekleştirilmiş ve 32 kişinin hayatını kaybetmesine neden olmuş bir radikal terör saldırısıdır (BBC NEWS, 2016). Trump saldırı sonrasında, durumun bir felaket olduğunu söylemiş ve batının Müslümanlarla problemi olduğunu, camilerin kontrol altında tutulması gerektiğini de dile getirmiştir (Independent, 2016).

Orlando saldırısı ise 12 Haziran 2016 tarihinde 29 yaşında bir güvenlik görevlisi olan Omar Mateen'nin ABD'nin Florida eyaletinde Orlando kentinde bir gece kulübünü hedef alması ve 49 kişiyi öldürerek, 53 kişiyi de yaralamasıyla gerçekleşmiştir. Mateen saldırıdan üç saat sonra öldürülmüş, sonrasında IŞİD'e sadakat yemini ettiği bildirilmiştir (CNN, 2016). Trump, saldırı sonrasında Müslümanları hedef alarak "Katilin Amerika'da olmasının tek nedeni bizim ailesinin buraya gelmesine izin vermiş olmamız. Bu tartışmamız gereken bir gerçek.... Yetersiz bir yönetimimiz var..." sözlerini kullanmıştır (Time, 2016).

Yukarıda da gösterildiği gibi radikal terör saldırıları sonrasında Trump'ın Müslümanlara yönelik nefret dolu ve son derece ayrımcı söylemleri dünya gündeminde geniş yer kaplamıştır. İlerleyen bölümde ise bu söylemlerin ülkemiz gazetelerinde ele alınış biçimi incelenmektedir.

3. Donald Trump'ın radikal terör karşısında nefret ve ayrımcı söylemlerinin yazılı başında ele alınış biçimi

3.1 Araştırmanın amacı

Bu çalışmada ABD Devlet Başkanı Donald Trump'ın, başkan adaylığı döneminde dünyanın çeşitli bölgelerinde meydana gelen radikal terör saldırıları sonrasında Müslümanlara yönelik kullandığı nefret ve ayrımcı söylemlerinin ülkemiz ana akım basın kuruluşlarında ele alınış biçimi içerik analizi yöntemine göre incelenmektedir. Analiz nitel ve nicel yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Nicel analiz yönteminde metnin semantik yapısı, üslubu ve retorik açısından değerlendirme yapılmıştır. Burada Van Dijk'in söylem analizi yol gösterici olmuştur. Öyle ki üslup ince-

lemesi; haberin kurgulanması, dolayısıyla yayın politikası açısından yol göstericidir. Haber metninin semantik yapısı kelime, cümle ve söylemlerin yapısını değerlendirirken; retorik ise ifadenin biçimini inceleyebilmeyi sağlar (Van Dijk, 1988: 25,82).

3.2 Araştırmanın evren ve örnekleme

Çalışmanın evreni dünyada meydana gelen saldırılar sonrası Trump'ın söylemlerini konu eden haberler; örnekleme ise Hürriyet, Habertürk ve Star gazetelerinin söz konusu haberleridir. Çalışmaya konu olan saldırılar şöyle sıralanmaktadır: ABD San Bernardino saldırısı (2 Aralık 2015), Brüksel saldırısı (22 Mart 2016) ve ABD Orlando Saldırısı (12 Haziran 2016). Gazeteler saldırı sonrası birer haftalık süreçler açısından incelenmiş; ancak San Bernardino saldırısı için Trump haberlerinin bir sonraki güne sarkması nedeniyle sekiz gün inceleme süresi olarak belirlenmiştir. Haberlerde fotoğraf kullanımının az olması nedeniyle fotoğraflar inceleme dışında bırakılmıştır.

3.3. Araştırmanın bulguları

Araştırmanın nitel ve nicel bulguları aşağıdaki başlıklar altında yer almaktadır.

3.3.1 Gazetelere göre haber dağılımları

Tablo 1. San Bernardino saldırısı, gazetelerin Donald Trump'a yer verme biçimi, oranı ve sayfa numaraları

GAZETELER		HÜRRİYET			HABERTÜRK			STAR		
		Sayı	Oran (%)	Sayfa no	Sayı	Oran (%)	Sayfa Numarası	Sayı	Oran (%)	Sayfa No
İncelenen Gün Sayısı		8	-	-	8	-	-	8	-	-
Donald Trump ile ilgili Haberler	Konusu D. Trump olan Haberler	1	% 16,65	18	3	% 42,9	12, 21, 21	1	% 25	12
	D. Trump'ın Söylemlerine Yer Verilen Haberler	1	% 16,65	1	-	-	-	-	-	-
Diğer Haberler		4	% 66,7	-	4	% 57,1	-	3	% 75	-
Toplam Haber Sayısı		6	% 100	-	7	% 100	-	4	% 100	-

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere San Bernardino saldırısı sonrasındaki sekiz günlük süreç içerisinde, Donald Trump'ın söylemlerine yaklaşık % 43'lük bir oranla en çok Habertürk gazetesi yer vermiştir. Onu sırayla Hürriyet (% 33,3) ve Star (% 25) gazeteleri izlemiştir. Ancak Habertürk ve Star gazeteleri Trump ile ilgili haberlere birinci sayfalarında yer vermezken, Hürriyet birinci sayfasında yer verdiği bir haberinde Trump'ın söylemlerine yer vermiştir.

Tablo 2. Brüksel Saldırısı, gazetelerin Donald Trump'a yer verme biçimi, oranı ve sayfa numaraları

GAZETELER		HÜRRİYET			HABERTÜRK			STAR		
		Sayı	Oran (%)	Sayfa No	Sayı	Oran (%)	Sayfa Numarası	Sayı	Oran (%)	Sayfa No
İncelenen Gün Sayısı ve Oranlar		7	-	-	7	-	-	7	-	-
Donald Trump ile ilgili Haberler	Konusu D. Trump olan Haberler	1	% 14,3	31	-	-	-	1	% 14,3	11
	D. Trump'ın Söylemlerine Yer Verilen Haberler	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer Haberler		6	% 85,7	-	8	% 100	-	6	% 85,7	-
Toplam Haber Sayısı		7	% 100	-	8	% 100	-	7	% 100	-

Yukarıdaki tabloda Brüksel saldırısı sonrasındaki bir haftalık süreçteki gazeteler incelendiğinde, Donald Trump konusunu sadece birer haberle ve oldukça düşük bir oranla Hürriyet (% 14,3) ve Star (% 14,3) gazetelerinin ele aldığı; buna karşın Habertürk gazetesinin Donald Trump ile ilgili haberlere yer vermediği görülmektedir. Ayrıca Hürriyet ve Star gazeteleri, D. Trump ile ilgili haberlere birinci sayfalarında yer vermemişlerdir.

Tablo 3. Orlando Saldırısı, gazetelerin Donald Trump'a yer verme biçimi, oranı ve sayfa numaraları

GAZETELER		HÜRRİYET			HABERTÜRK			STAR		
		Sayı	Oran (%)	Sayfa No	Sayı	Oran (%)	Sayfa Numarası	Sayı	Oran (%)	Sayfa No
İncelenen Gün Sayısı		7	-	-	7	-	-	7	-	-
Donald Trump ile ilgili Haberler	Konusu D. Trump olan Haberler	2	% 40	1, 35	1	% 20	15	3	% 50	1, 10, 10
	D. Trump'ın Söylemlerine Yer Verilen Haberler	-	-	-	3	% 60	1, 1, 22	-	-	-
Diğer Haberler		3	% 60	-	1	% 20	-	3	% 50	-
Toplam Haber Sayısı		5	% 100	-	5	% 100	-	6	% 100	-

Yukarıdaki tabloda Orlando saldırısı sonrasındaki bir haftalık süreç incelendiğinde Donald Trump ilgili haberlere % 80 oranıyla en yoğun biçimde Habertürk gazetesinde yer verildiği görülmektedir. Onu sırayla Hürriyet ve Star gazeteleri takip etmektedir. Her üç gazete konuyu birinci sayfalarına taşıırken, Habertürk gazetesi iki haberle, birinci sayfasında en fazla haberle (% 80) Trump konusuna yer vermiştir. Ancak bu haberler, Trump'ın söylemlerinin yer aldığı haberlerdir. Diğer iki gazete ise (Hürriyet: %40, Star: % 50) konusu Donald Trump olan haberlere birer haberle birinci sayfalarında yer vermişlerdir.

3.3.2 Haberlerin değerlendirilmesi: Metinlerin semantik yapısı, üslup ve retorik bağlam

3.3.2.1 San Bernardino Saldırısı

Hürriyet, 8 Aralık 2015, Sınırı Kapatmak için Çalışıyoruz,

Trump'ın söylemlerinin konu edildiği haber: Haberde Trump'ın Obama'ya yönelik hiçbir şey yapmadığı yönündeki eleştirisine yer verildiği ve haberde herhangi bir yorumda bulunulmadığı görülmektedir.

Hürriyet, 9 Aralık 2015, Müslümanlar ABD'ye Alınmasın

Konusu Donald Trump olan ve Trump'ın Müslümanların ABD'ye alınmaması için sınırların kapatılması çağrısını yaptığı haberdir. Haberin başlık ve metninde Trump'ın Müslümanlara yönelik ayrımcı yaklaşımını net bir biçimde ortaya konmuştur. Üslup ve retorik açısından özellikle haberin başlığı gazetenin bu konuya eleştirel bir üslupta yaklaşıldığını göstermekte; metinde kullanılan nefret kelimesi, Müslümanların ABD'ye girişinin engellenmesi çağrısı, göçmen ve Müslüman karşıtı açıklamalar yapan Trump ifadeleri de bu eleştirel üslubu desteklemektedir.

Habertürk, 8 Aralık 2015, "Trump'tan 'Müslümanlar ABD'ye Alınmasın' Çağrısı"

Konusu Donald Trump olan haberlerdendir. Haberin başlığında haber metninde Trump'ın tüm Müslümanlarla teröristleri aynı tuttuğu vurgusu ön plana çıkartılmış. Bu durum Müslümanların ABD'ye alınmama gerekçesi olarak gösterilirken haber sonunda ABD'deki Müslümanları temsil eden en büyük kuruluş Amerikan-İslam İlişkileri Konseyi İletişim Direktörü İbrahim Hooper'ın bunu "Müslüman karşıtı bağnazlık..." olarak nitelendirdiği sözüyle haberin tamamlanması, üslup ve retorik açısından gazetenin konuyu eleştirel bir bakış açısıyla okura sunduğunu göstermektedir.

Habertürk, 9 Aralık 2015, "Trump Voldemort'tan Daha Kötü"

Konusu Donald Trump olan haberin başlığında kötü karakterli hikâye kahramanı Voldemart ile Trump'ın özdeşleştirildiği görülmektedir. Haber metninde siyasetçi, yazar ve önderlerinin Trump hakkındaki eleştiri ve hatta yergi dolu sözleri kullanılmıştır. Trump için kullanılan sözlerden haberde yer verilenler: Ben Rhodes: "Sahip olduğumuz değerlere tamamen aykırı", İngiltere Başbakanı Cameron: "bölücü, yararsız ve oldukça hatalı", Dick Chaney: "İnanışımızı savunduğumuz her şeye aykırı", J. K. Rowling: "Trump Voldemart'tan daha kötü" ve sosyal medya kullanıcıları Trump'ı Voldemart'a benzetti. Haber üslup ve retorik açısından değerlendirildiğinde, Trump'a yönelik eleştirel, hatta yergi dolu bir yaklaşım olduğu görülmektedir.

Habertürk, 10 Aralık 2015, "Trump'a Tepki Yağıyor"

Konusu Donald Trump olan haberdir. Trump'ın Müslümanlara yönelik sarf ettiği sözlere karşılık dünya siyasilerinin bu konudaki açıklamalarından oluşturulmuştur: "Trump'ı kınayan açıklamalar", "milyonlar kınadı", "ahmakça sözler", "adaylığı partinin felaketi olur", "Trump Amerika'nın savunduğu değerlere aksi şeyler söylüyor", "Kanada'dan Eleştiri Geldi", "oyları yükseliyor", "Terörü İslam'a karşı kullanıyor", "İngiltere: Bölücünün Girişi Yasaklansın". Bu demecilerin yanı sıra haber spotunda "ahlaksızca bir öneride bulunan Trump..." ifadesi, gazetenin Trump'ın nefret ve ayrımcı söylemlerini ön plana çıkaran, ayrıca ona karşı eleştirel ve yergi dolu bir yaklaşımın söz konusu olduğunu göstermektedir.

Star, 9 Aralık 2015, "Bu Adam ABD'ye Başkan Olmak İstiyor"

Konusu Donald Trump olan haberin başlığı Trump'a karşı yergi dolu üslubu anlatırken, haber metni, Trump'ın söylemlerini "ırkçı" sıfatıyla niteleyerek başlamakta. Devamında Müslüman karşıtı ayrımcı sözlerine karşılık dünya siyasilerinin ve kamuoyu önderlerinin bu konudaki görüşlerine yer verilmektedir: "Müslüman karşıtı bağnazlığı", "Amerikan değerlerine tümüyle aykırı", "Trump'ın akli dengesi yerinde değil", "BM: Endişe Verici", "bölücü", "parayı Müslümanlardan kazanıyor" ifadeleri Star gazetesinin konuya karşı son derece sert ve eleştirel bir yaklaşımı olduğunu gösterirken haberin devamında yergi dolu bir üslup görülmektedir. Öyle ki "Saçmalıklar Abidesi" ara başlığı ardından "Trump'ın akli dengesi hakkında şüpheye neden olan pek çok

açıklaması var” ifadesiyle Trump'ın çeşitli zamanlarda dile getirdiği söylemlerinden alıntılar yapılmıştır.

3.3.2.2 Brüksel saldırısı

Hürriyet, 24 Mart 2016, “Trump'tan Skandal Sözler, Müslümanlara Yine Yüklendi”

Konusu Donald Trump olan haberin başlığında Trump'ın ayrımcı söylemine karşı olan sert ve eleştirel üslup açık biçimde görülmektedir. Metin içerisinde ise Trump'ın konuşmasından yapılan alıntılarda Müslümanlara yönelik ayrımcılığı görünür kılınmıştır. Terör karşısından durumun kötüye gideceğini belirtmesi, bu nedenle ABD'deki camilerin gözetim altına alınması gerektiği yönündeki sözleri “skandal sözler” ifadesiyle eleştirilmiştir. Trump'ın konuşmasından yapılan alıntılarda Müslümanlara yönelik ayrımcılığı görünür kılınmıştır.

Star, 23 Mart 2016- “Brüksel Saldırısı Ardından Trump ve Cruz Nefret Kustu”:

Konusu Donald Trump olan haberin başlığı üslup ve retorik açısından değerlendirildiğinde, Trump'ın Müslümanlara karşı ayrımcı yaklaşımının nefret boyutuna taşındığı; metnin de Trump'ın ayrımcı söylemi üzerine kurulduğu şu ifadelerden anlaşılmaktadır: “Müslümanlarla problemimiz var. Bu saldırıların İsveçli insanlar tarafından yapılmadığını size söyleyebilirim. Camilere göz atmalıyız. Oralarda olup bitenleri incelemeliyiz. Devam eden hastalıklı bir problem var.” Bu yaklaşım gazetenin bu konuda verdiği tek haberde Trump'ın nefret ve ayrımcı söylemini görünür kıldığını göstermektedir.

3.3.2.3 Orlando saldırısı

Hürriyet, 14 Haziran 2016, “Katliamı Fırsata Çevirdi”

Konusu Donald Trump olan haberlerden biridir. Haber metninde Trump için “Müslüman topluma çattı” ifadesi, “Radikal İslam” ifadesini kullanmayan Obama yönetimini eleştirmesi, “Radikal İslami terör” ifadesini kullanıldığının belirtilmesine karşılık, dönemin Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın radikal terör karşısındaki sağduyulu sözleriyle haber bitirilmiştir. Bu bağlamda bir değerlendirme yapıldığında haberin üslup ve retorik açısından Trump'ın Müslümanlarla teröristleri eşit gören yaklaşımının ve yine Müslümanlara yönelik nefret ve ayrımcı söylemlerinin görünür kılındığı açıktır.

Hürriyet, 16 Haziran 2016, “Obama Trump'a çattı, Müslümanları Gözetim Altına mı Alalım”

Konusu Donald Trump olan haber Trump'ın “Radikal İslam” ifadesini kullanmayan dönemin ABD Başkanı Obama'yı eleştirmesine, ve camilerin denetlenmesi gerektiği yönündeki açıklamalarına Obama'nın verdiği yanıt üzerinden ilerlemektedir. Obama sağduyulu ve Müslüman ayrımcılığının karşısında duran cümlelerle Trump'ı yanıtlarken, “Müslümanlara karşı ayrımcı uygulamaları savunmasına Obama'dan tepki” ifadesiyle Trump'ın ayrımcı yaklaşımı ön planda görülmektedir.

Habertürk, 13 Haziran 2016, “ABD'de IŞİD Katliamı 50 Ölü”

Donald Trump'ın söylemlerine yer verilen haber metninde Obama'nın “Yapılan bu saldırı bize hatırlatmaktadır ki dini, cinsiyeti, etnik kökeni ne olursa olsun birbirimize yapılan saldırı hepimize yapılmıştır ve ABD'nin üzerine kurulduğu değerlere yapılmıştır” ifadesini kullandığı sağduyulu açıklaması karşısında, Trump'ın “Başkanlık yarışını İslam karşıtlığı üzerinden sürdüren”

kişi olarak nitelendirilmesi ve "Müslümanları ülkeye alınmaması konusunda ısrarcıyım" açıklamasına yer verilmiş olması, gazetenin Trump'ın ayrımcılığını görünür kıldığını ortaya koymaktadır.

Habertürk, 14 Haziran 2016, "Nefret Katliamına Müslüman Tepkisi"

Trump'ın söylemlerine yer verilen haberdur. Orlando saldırısı sonrasında, Trump ile ilgili "Haklı çıktım" sözleri ara başlığı altında "Orlando katliamını siyasete tahvil etmekte gecikmedi" ifadesi kullanılarak, haberin üslup ve retorik bağlamında Trump'a yönelik eleştirel bir üslupta olduğu görülmektedir.

Habertürk, 15 Haziran 2016, "Obama İslam ile Terörü Ayırıyor"

Konusu Trump olan haberde "Obama Trump'ın kışkırtmalarına rağmen, Orlando saldırısından sonra İslam'ı hedef alan bir açıklama yapmayacak" ifadesinin ardından, Trump'ın "Radikal İslam" sözlerine vurgu yapılmış, Beyaz Saraydan gelen Obama'nın İslam ve terörizm kelimelerini yan yana kullanmayacağı açıklamasına yer verilmiştir. Bu durum haberde üslup ve retorik açısından Trump'ın ayrımcı ve saldırgan olarak gösterildiğini ortaya koymaktadır.

Habertürk, 16 Haziran 2016, "Daha Çok Masum İnsan Ölecek"

Trump'ın söylemlerine yer verilen haberde, Obama'nın Trump'ın İslam ve Müslümanlar hakkında söylediklerinin karşısındaki sağduyulu yaklaşımını ön plana çıkarmakta, Trump'ın sözleri için "düşüncesizce söylenmiş laflar" ifadesi ön plana çıkarılmaktadır.

Star, 15 Haziran 2016, "Trump'ın Hayalleri Suyu Düştü, Saldırgan Eşcinsel"

Trump'ı konu edinen haber metninde Donald Trump bir yandan açık bir üslup ve retorikle, sert bir biçimde eleştirilirken bir yandan da terör örgütü DAES ile eşitlenmeye çalışılmaktadır: "İslamofobi üzerinden politika üreten ve Orlando katliamını neredeyse bir propaganda aracına dönüştüren yabancı düşmanı Trump gibileri...", "Cumhuriyetçilerin yabancı düşmanı Başkan adayını Donald Trump...", "İslam düşmanı Başkan adayını Donald Trump ve katliamı üstlenen terör örgütü DAES'in propagandalarını boşa çıkararak bir gelişme yaşandı" sözleri bu durumu açıklamaktadır.

Star, 17 Haziran 2016, "Trump Silahların Peşinde"

Donald Trump'ı konu edinen ancak saldırı ya da söylemlerle ilgisi olmayan bir haberdur.

Star, 19 Haziran 2016, "Orlando Trump'a Yaradı"

Konusu Trump olan haberdur. Haber başlığında Orlando'da gerçekleştirilen terör saldırısıyla Trump'ın başkanlık yarışı arasında bir ilişki kurulmuş durumda. Haber metninde ise dönemin seçim anketi hakkında bilgi verilmiştir. Başlıkla ön plana çıkarılan vurgu haber metninde kullanılmamış olsa da, haber bütünsel bir açıdan değerlendirildiğinde Trump'a yönelik eleştirel üslup görülebilmektedir.

4. Sonuç

Bu çalışmada ABD Devlet Başkanı Donald Trump'ın başkan adaylığı döneminde, San Bernardino, Brüksel ve Orlando'da meydana gelen terör saldırılarının ardından kullandığı nefret ve ayrımcı söylemlerinin, ülkemiz ana akım basın kuruluşlarında oldukça eleştirel bir üslup ve retorikle ele alındığı görülmektedir.

Çetin, B. (2017). Donald Trump'ın radikal terör karşısındaki nefret söyleminin yazılı başında ele alınış biçimi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), 845-856.

San Bernardino saldırısı sonrası Trump ile ilgili haberlere % 43'lük en yüksek oranda Habertürk gazetesi yer vermiş; haber metninde Trump'a karşı eleştirel ve hatta zaman zaman yergi dolu bir üslup ve retorik kullanmıştır. Hürriyet gazetesi ise % 33 oranında Trump haberlerine yer vermiş; konuya, Habertürk ve Star gazetelerine kıyasla daha temkinli olan eleştirel bir yaklaşım sergilemiştir. Star gazetesinin ise % 25 gibi diğer gazetelere göre daha düşük bir oranla Trump haberlerine yer verdiği, Habertürk gibi eleştirel ve hatta yergi dolu bir retorik kullandığı görülmektedir.

Brüksel saldırısı diğer saldırılardan daha farklı bir yaklaşımı ortaya koymaktadır. Habertürk, Trump konusuna hiç değinmezken, Hürriyet ve Star gazeteleri % 14,3'lük eşit oranlarda konuya yer vermişlerdir. Her iki gazete konuyla ilgili olarak eleştirel bir üslup ve retorik benimserken, Trump'ın nefret ve ayrımcı söylemleri görünür kılınmıştır.

Orlando saldırısı ardından Trump'ın söylemlerine Habertürk'te % 80 gibi oldukça yüksek bir oranda yer verilmiş, konu eleştirel bir yaklaşımla ele alınmış ve Trump'ın nefret ve ayrımcı söylemleri görünür kılınmıştır. Hürriyet % 40 oranında Trump konusuna değinirken eleştirel yaklaşımını sürdürmüş, Star gazetesi ise % 50 oranında Trump konusuna değinirken, ayrımcılık söylemlerini görünür kılan eleştirel ve hatta zaman zaman yergi yüklü bir üslup kullanmayı tercih etmiştir.

Yukarıdaki bulgular bağlamında bir değerlendirme yapıldığında görülmektedir ki ülkemiz ana akım basın kuruluşları, Donald Trump'ın seçim kampanyası süresince Müslüman toplumlara yönelik olarak gerçekleştirdiği nefret ve ayrımcı söylemleri görünür kılma ve hatta son derece eleştirel bir üslupla okura sunmuşlardır. Bu süreçte meydana gelen radikal terör saldırıları karşısındaki tavırlarını muhafaza etmişlerdir.

Kaynakça

- BBC NEWS, (2016), Brussels Explosion: What We Know About Airport and Metro Attacks, Nisan 2017, <http://www.bbc.com/news/world-europe-35869985>
- BBC, (2016), Trump ilk TV Reklamında Müslümanları Hedef Aldı, Nisan 2017, goo.gl/1Hneiz
- Blair, G. (2015), *Donald Trump, The Candidate*, New York: Simon & Schuster Paperback
- CBS NEWS, (2016), 30 of Donald Trump's Widest Quotes, Nisan 2017, <http://www.cbsnews.com/pictures/wild-donald-trump-quotes/3/>
- CNN, (2016), Orlando Shooting: 49 Killed, Shooter Pledged ISIS Allegiance, Mart 2017, <http://edition.cnn.com/2016/06/12/us/orlando-nightclub-shooting/>
- Hürriyet, (2015), San Bernardino Katliamını IŞİD Üstlendi, Şubat 2017, <http://www.hurriyet.com.tr/san-bernardino-katliamini-isis-ustlendi-40023180>
- Independent, (2017), Donald Trump Blamed for Massive Spike in Islamophobic Hate Crime, Şubat 2017, goo.gl/vKvK6o
- Independent, (2016), Donald Trump Claims 'We're Having Problems with Muslims' After Brussels and Calls for Mosques to be Studied, Mart 2017, <http://www.independent.co.uk/news/people/brussels-attack-explosion-donald-trumpmuslims-a6945891.html>
- NPM, Exclusive, (2016), Donald Trump's full Speech on Why He Hates Africans& Arabs, Nisan 2017, goo.gl/EAbB90
- Reilly, K. (2016), Racist Incidents Are Up Since Donald Trump's Election. There Are Just a Few of Them, Mart 2017, <http://time.com/4569129/racist-anti-semitic-incidents-donald-trump/>

Çetin, B. (2017). The way to implement Donald Trump's hate speech against radical terror by the written media in Turkey. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), 845-856.

The Guardian, (2016), Donald Trump: Ban All Muslims Entering US, Şubat 2017, <https://www.theguardian.com/us-news/2015/dec/07/donald-trump-ban-all-muslims-entering-us-san-bernardino-shooting>

Time, (2016), Read Orlando Trump's Speech on the Orlando Shooting, Mart 2017, <http://time.com/4367120/orlando-shooting-donald-trump-transcript/>

Van Dijk Teu A, (1988), *News as Discourse*, New Jersey: Hill Side

Younge, G. (2015) Donald Trumo Shows Hate Speech is Now Out and Proud in the Mainstream, Mart 2017, <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2016/09/trump-muslims-islamophobia-hate-crime/500840/>

Extended abstract in English

Donald Trump is 45th and current President of the United States. Prior to entering politics he was a businessman. Election on June 15, 2015, Trump announced his candidacy for the United States at Trump Towers in Manhattan. His campaign slogan was "Make America Great Again". His final opponents suspended the campaign in May 2016. Trump won the general election on November 8, 2016.

During his election campaign he drew attention to domestic issues such as illegal immigration, offshoring of American jobs, national debts, İslam and Muslims... His discriminating speeches were told around the world during his candidacy also. He also made sexists comments. He called Mexicans as rapist and criminals. He speculated that Syrian refugees could be terrorist and he stated that he would force all Syrian refugees to leave the United States if he is elected president. This is very important example because his discriminating speeches apparently based on Muslim groups. After the radical terror attacks around the world he used to say that he still planned to ban Muslims from entering the US. It is obvious that, after the terror attacks around the world, Trump made hate and discriminating speeches about Muslims. For this reason, hate violence against Muslims in US has been happening since then. This is a proof of the strength of hate speeches.

This study reveals that for Trump, terror attacks in US, Brussels and Orlando are directly associated with Muslims. By this means he used to charge Muslim people with the attacks during his election campaign. In this study Donald Trump's hate and discriminatory speeches against radical terror in written media in Turkey are examined. The method is context analysis, and, Hürriyet, Habertürk and Star newspapers were analyzed. The analysis period includes one week per newspapers and aims to indicate the newspaper's editorial policy and their approach to Donald Trump's attitude towards Muslim society.

Hürriyet, Habertürk and Star newspapers are mainstream corporations in Turkey and they have power to agenda setting in the country. Before revealing the result of analysis, it's significant to remind Trump's speeches on the radical terror attacks. After California San Bernardino attack, Trump called it "another Islamic disaster." A radio host Mike Slater made an interview with Trump and he said: "'You look at this horrible terrorism that's going all over the place, and we have to be vigilant and we have to be smart... We can't allow ourselves to be just decimated. And I have friends that are Muslims, they are very nice people, but they understand there's a big problem. We have a big problem.'" He also called for total and complete shutdown of US's borders to Muslims. Not only for San Bernardino attack, Donald Trump also wanted shutdown of borders after the other attacks. After the Brussels attack he called for a new crackdown on Muslim immigrants. As a Republican front-runner he argued that it was the strong candidate on border control. Trump said immigrants aren't assimilating to other countries' cultures and America has to be vigilant. Ha made a similar speech after Orlando attack also. After the attack he addressed shooting at gay club and called for suspending immigrations from countries with a history of terrorism.

The result of context analysis indicates that Trump's speeches on Muslims are unacceptable. It could be seen that the newspapers criticize his discourse against Muslims. Donald Trump's discourse on San Bernardino is dealt in the newspapers. Habertürk gave wider coverage to Trump issue (% 42) more than others (Hürriyet: 30 %, Star: 25 %). Hürriyet had a critical approach to Trump's discourse. Habertürk and Star's approaches are critical and also flak at times.

Çetin, B. (2017). The way to implement Donald Trump's hate speech against radical terror by the written media in Turkey. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), 845-856.

It is observed that the newspapers' approaches to Donald Trump's discourse on Brussel attack are more different than the other attacks. Habertürk gave no coverage to Trump. Hürriyet and Star made one news for each and they handled the issue in a critical way. It's clear that Hürriyet aimed to bring into view Trump's discriminating discourse.

After the Orlando attack Trump made hate and discriminating speeches we have noted before. Habertürk gave wider coverage to Trump issue (80 %) and all the news are about his discriminating discourse, and the approach is critical and flak at times. 50 % news are on Trump's discourse in Star and the approach of newspaper is critical and flak at times. % 40 news are on Trump's discourse and the approach is critical in Star. Both of the newspapers aimed to bring into view Trump's discriminating discourse.

This analysis revealed that the mainstream newspapers in Turkey aim to criticize a political leader who make hate and discriminating speeches on Islam and Muslims and they prefer to use critical rhetoric when making news.